Ценов В. М. – аспірант кафедри оперативно-розшукової діяльності Національної академії внутрішніх справ

ПРОВЕДЕННЯ ОПЕРАТИВНОЇ КОМБІНАЦІЇ: ДОСВІД США

Сучасний стан злочинності в Україні вимагає від правоохоронних органів активізації дій щодо своєчасного виявлення, припинення і розкриття злочинів, а також розшуку осіб, які переховуються від органів слідства і суду. Сутність ефективності заходів протидії злочинності зумовлюється своєчасністю, достовірністю і повнотою наявної інформації.

Досить цікавим у цьому контексті є досвід федеральних правоохоронних органів США – Федерального бюро розслідування Міністерства юстиції, Адміністрації з боротьби з поширенням наркотиків, Бюро з боротьби з незаконним обігом алкоголю, тютюну, зброї, Податкової служби Міністерства фінансів – стосовно роботи в цьому напрямі.

Розвідка, як будь-який вид діяльності, використовує спеціальні терміни, що розкривають її сутність. До них належать і спеціальні (секретні, таємні) операції або тактичні комбінації [1].

Тактичні комбінації та тактичні операції є своєрідними модулями, складовими частинами процесу розслідування, які об'єднують різного характеру способи здійснення діяльності та реалізації тактичних положень.

Проведення спеціальних (секретних) операцій є основним заходом щодо виявлення і розслідування злочинів, пов'язаних зі зловживаннями у сфері оподаткування, корупцією, відмиванням коштів, торгівлею наркотиками тощо. Кваліфіковане проведення таких операцій і комбінацій потребує значних фінансових та кадрових ресурсів, а також є досить небезпечним заходом, з урахування ретельної попередньої підготовки та прийняття доцільного рішення для використання спеціальних методів.

Таємний оперативний зв'язок є одним із спеціальних методів розслідування. Визначений податковою службою співробітник згідно з законом отримує достовірну інформацію та необхідні докази. Спеціальні методи використовують для розслідування

несумлінного заповнення податкової декларації громадянами, встановлення приховування податків від сплати тощо. Використання службовців визначеної категорії у спеціальних операціях здійснюється лише з санкції Податкової служби. До спеціальних операцій цивільних співробітників не залучають.

Успіх використання спеціальних методів безпосередньо залежить від здатності, підготовки та фінансового забезпечення осіб, задіяних в операції. Служба повинна працювати задля поліпшення побуту спеціальних агентів та їх матеріального забезпечення.

Коли спеціальних агентів не використовують як таємних агентів, їх направляються для проходження служби в окружні управління. Оскільки планована операція або поточна операція спеціального розслідування може вимагати термінової участі такого агента, то посадові особи окружного управління мають гарантувати використання спеціальних агентів за першою вимогою інших округів. Керівники окружного управління, особливо ті, хто мають у своїх підрозділах декілька підготовлених спеціальних агентів, часто звітують про зміни у призначенні таких агентів для задоволення спеціальних вимог іншого округу.

Кожний помічник районного комісара відділу кримінального розслідування (ВКР) призначає керівника районної спеціальної програми, функціональними обов'язками якого є:

а) адміністративний контроль за кадровими спеціальними агентами;

б) контроль, підтримка та допомога в проведенні всіх спеціальних операцій у відповідних регіонах;

в) участь в нарадах перед початком секретних операцій;

г) відповідальність за проведення оглядів секретних заходів.

Такий підхід до організації взаємодії забезпечує оптимальне поєднання методів гласної та негласної роботи, застерігає від суб'єктивної однобічності у процесі планування реалізації оперативної інформації на час відкриття кримінального провадження.

Вивчаючи особливості правового стану проведення оперативної комбінації під час розкриття злочинів, обсяг і межі їхніх повноважень в окремих країнах, ми переконуємося у відсутності «єдиних стандартів» як стосовно кримінального судочинства загалом, так і нагляду зокрема.

Підсумовуючи вищевикладене, варто зазначити, що досвід інших країн також свідчить про дієвість системних підходів в організації протидії сучасним формам корупції та організованої злочинності, складовою яких є реформи в сфері провадження оперативно-розшукової діяльності та порядку здійснення нагляду за такою діяльністю уповноваженими державними інституціями [2].

Список використаних джерел

1. Криміналістика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://stud.com.ua/45867/pravo/sutnist_spivvidnoshennya_osnovnih_taktichnih_ponyat. – Назва з екрана.

2. Сапін О. Прокурор у кримінальному провадженні з перегляду судових рішень: досвід зарубіжних держав / О. Сапін // Вісник Національної академія прокуратури України. – 2011. – № 2. – С. 107–113.